

S ezzel el is mondtam mindazt, (sajnos, hogy keveset), a mit eddig az urali bagolyról közvetlen megfigyelés után tudtam, s azzal az óhajjal végzem be, hogy vajha sikerülne nekem e madárnak az eddig még ismeretlen költési viszonyairól is szükséges adatokat gyűjtenem, hogy azokat is épen e helyen tehessem közzé.

Und somit hätte ich denn all' das — leider Wenige — was ich bisher über die Uralenke weiß und beobachtet, gesagt und schließe mit dem Wunsch, daß es mir gelingen möge, auch über das bisher so wenig oder gar nicht bekannte Familienleben derselben, die so nöthigen Daten sammeln und an dieser Stelle veröffentlichen zu können.

Nidologia et Oologia.

Közli: ERTL GUSZTÁV. — Mitgetth. von Gustav Ertl.

↔ 1. Totanus (Tringoides) hypoleucus L.

Billegető czankó. — Fluss-Uferläufer.

Két fészket találtam; egyiket május 12-én a Gombás község határában fekvő fenyőbázai kincstári erdőbirtokon keresztül folyó Lubochnanka nevű patak kaviesos partján egy kis gödörben 500 m. tengerszin fölötti magasságban; a másikat Dovallo község határában május hó 20-án a Bella folyó egyik zátonyán 680 m. magasságban kaviesok között kis gödörben.

A gödör vagy fészkekmélyedés, kevés viz által összehordott apróbb forgácsokkal és gazzal volt kirakva és körülkerítve. A fészkek átmérője az elsőnél 9, a másikonál 8·5, mélysége 3·6, illetve 3·5 cm. volt. A fészkek alj mindegyiknél 4 db körte alakú, halavány rozsdasárga alapon, alul hamuszínű, ezek fölött vörösbarna s legfelül feketebarna foltokkal tarkított tojásból állott, s ezek méretei a következők:

Zwei Nester habe ich im Liptauer Comitat gefunden, und zwar eines am 12. Mai, in dem in der Gombáser Gemarkung gelegenen Fenyőbázai ärarischen Forstbesitz, auf dem schottigeren Ufer des Lubochnanka-Baches, in einer Höhe von 500 m über dem Meere, das zweite am 20. Mai auf einer in der Dovalloer Gemarkung befindlichen Schotterbank des Bella-Flusses, in einer Höhe von 680 m zwischen Schotter in einer Vertiefung. Das Nest bestand in beiden Fällen aus einer schwachen Vertiefung, und war mit sehr wenig, vom Wasser gebrachten Holzsplitter und Unkraut ausgelegt und umgeben, und hatte bei dem ersteren einen Durchmesser von 9 cm, bei dem zweiten von 8·5, und eine Tiefe von 3·6 respective 3·5 cm. Das Gelege bestand in beiden Fällen aus je vier Stück birnförmigen, blaß-rothgelben, mit aschgrauen Unter-, röthlich-braunen Mittel- und schwarzbraunen Oberflecken gezeichneten Eiern, deren Maße folgende sind:

Szám Zahl	A tojás — Des Eiß				A tojaslej Der Eißhale
	hosszúsági Längs-	harántos Quer-	köb tartalma Eubinhalt	súly Gewicht	súly Gewicht
	átmérője — Durchmesser		cm ³	gr.	gr.
	mm.				
1	34·9	26	11·40	11·60	0·58
2	35·1	26·1	11·60	11·80	0·60
3	35·0	26	11·61	11·83	0·60
4	35·8	26	11·50	11·76	0·59
1a	37·3	24·8	10·32	10·46	0·56
2a	36·0	25·3	10·71	10·87	0·56
3a	37·0	25·5	11·27	11·43	0·59
4a	37·0	25·5	11·23	11·38	0·58

↔ 2. *Scolopax rusticula* L.

Erdei szalonka. — Wäldschneepfe.

Két fészket találtam; az egyiket május 25-én a líptómegyei Maluzsina község határában fekvő Javorinka nevű kineštári vágásban 1200 m. tengerszín fölötti magasságban; a másikat június 1-én a gombási határában fekvő lenyöbázi kineštári erdőbirtok Porusin havas alatti vágásában a föld egy mélyedésében 1100 m.-nyire a tengerszín fölött. A fészkek építő anyaga, illetőleg a gödör kibélelése kevés földi moha- és fűszálakból állott. A fészkek átmérője az elsőnél 19 cm, mélysége 10 cm, a másikonál 19·5 cm, illetve 10 cm volt.

A fészkek aljában az elsőnél 4, a másodiknál 3 drb világos rozsdasárga alapon, hamuszürke s ezek fölött vöröses-sárga és barna foltokkal pettyezett tojás volt, melyek méretei a következők:

Ich fand zwei Nester im Liptauer Comitat, und zwar eines am 25. Mai in dem in der Maluzsinaer Gemartung gelegenen ärarischen Schlage Javorinka, in einer Höhe von 1200 m über dem Meere, das zweite am 1. Juni in dem in der Gombáser Gemartung gelegenen Fenyöbázac, unter der Alpe Porusin befindlichen ärarischen Schlage in einer Höhe von 1100 m: beide waren auf der Erde in einer Vertiefung.

Das Baumaterial des Nestes, respective die Ausfüterung der Vertiefung, bestand aus wenig Erdmoos und Grashalmen. Das erste Nest hatte einen Durchmesser von 19 und eine Tiefe von 10 cm, das zweite 19·5 respective 10 cm.

Das Gelege des ersten Nestes bestand aus vier, das des zweiten aus drei Stück auf licht-rosigelnem Grunde unten mit aschgrauen, oben mit röthlichgelben und braunen Flecken gezeichneten Eiern, deren Maaße folgende sind:

Szám Sabl	hosszúsági Längs- átmérője	A tojás — Des Eies		A tojashéj Der Eischale	
		harántos Quer- Durchmesser mm.	köbtartalma Cubitinhalt cm ³	súly Gewicht gr.	súly Gewicht gr.
1	45	34·2	26·28	26·52	1·72
2	46·0	34·5	27·00	27·23	1·74
3	43·5	35·4	28·40	28·44	1·96
4	45	33·9	25·44	25·64	1·60
1a	46·7	32·2	24·02	24·80	1·48
2a	44·0	32·2	23·03	23·70	1·43
3a	44·5	32·3	23·12	23·80	1·44

○ 3. *Tetrao urogallus* L.

Süketfajd. — Auerhuhn.

Egy fészket Líptó megye Maluzsina község határában fekvő Javorinka nevű kineštári vágásban a földön egy gödörben találtam 1100 m. tengerszín fölötti magasságban május 21-én.

A fészkek földi mohából készült; átmérője 28, mélysége 15 cm volt. A fészkek alj 6 drb rozsdabarna foltokkal és pontokkal pettyezett vilá-

Das Nest fand ich am 21. Mai im Liptauer Comitat in dem in der Maluzsinaer Gemartung gelegenen ärarischen Schlage Javorinka, auf der Erde, in einer Vertiefung respective Mulde, in einer Höhe von 1100 m über dem Meere. Das Nestmaterial, oder besser gesagt die Ausfüterung der Mulde, bestand aus Erdmoos. Der Durchmesser des Nestes hatte 28 cm und die Tiefe betrug 15 cm. Das Gelege bestand aus sechs licht-rosigelnem, mit rojt-

gos rozsdasárga tojásból állott s ezek méretei a következők :

braunen Flecken und Punkten gezeichneten Eiern, deren Maße folgende sind :

Szám Zahl	A tojás		Des Eies		A tojásból Der Eiföhale	
	hosszúsági Längs- átmérője	harántos Quer- Durchmesser	kőbirtalma Eubirtinhalt	súlya Gewicht	súlya Gewicht	súlya Gewicht
	mm.		cm ³	gr.		gr.
1	55.5	42.0	49.50	52.70		5.25
2	57.4	40.8	53.27	56.68		5.30
3	55.2	40.5	47.20	50.20		5.00
4	57	42.3	52.20	55.47		4.85
5	56	40.1	46.34	49.30		4.52
6	57	41.2	49.22	51.72		4.80

↔ 4. *Caprimulgus europaeus* L.

Lappantyú. — *Äiegenmelker.* *Nachtschwalbe.*

A fészket Liptó vármegye Teplieska község határában fekvő kincstári erdőbirtok Skútova nevű erdőrezsében, egy gyalogösvényen a földön, 920 m. tengerszín fölötti magasságban, június 30-án találtam; a fészkek egy sekély kis mélyedésből állott.

A fészkek alj itt két darab, szürkés fehér alapon hamuszínű s ezek fölött barna foltokkal ellátott tojást számlált, melyek méretei a következők :

Das Nest fand ich am 30. Juni im Liptauer Comitats, in dem in der Teplieskaer Gemarkung gelegenen ärarischen Waldtheile Stutová, auf einem Fußsteig, in einer Höhe von 920 m über dem Meere. Das Nest war eine ausgefahrte leichte Vertiefung.

Das Gelege bestand aus zwei Stück graulich-weißen, mit aschgrauen Unter- und braunen Oberflecken versehenen Eiern, deren Maße folgende sind :

Szám Zahl	A tojás		Des Eies		A tojásból Der Eiföhale	
	hosszúsági Längs- átmérője	harántos Quer- Durchmesser	kőbirtalma Eubirtinhalt	súlya Gewicht	súlya Gewicht	súlya Gewicht
	mm.		cm ³	gr.		gr.
1	30	22.8	8.00	8.52		0.62
2	30.1	22.2	7.52	8.00		0.53

⊙ 5. *Cinclus cinclus* (L) *melanogaster* BREHM.

Északi vízirigó. — *Schwarzhanz* *Wasserschmätzer.*

A fészket f. évi május 13-án a Wichodna község határában fekvő Dikulai vízfogó faluzatában, 880 m. tengerszín fölötti magasságban találtam. A fészkek külső burkolata mohából összeállított nagy gömb, melynek kiterjedése a fészkelési úr nagyságától függ, ezen a gömbön egy kivezető

Das Nest fand ich am 13. Mai im Liptauer Comitats, in dem in der Wichodnaer Gemarkung gelegenen Damme der Dikulaer Klause, in einer Höhe von 880 m über dem Meere. Die fugelförmige Umhülle des Nestes bestand aus Moos und war mit einem Ausgangsloch (Flugloch) versehen. Die Aus-

lyuk van. A tulajdonképeni fészek ezen mohaburkolat fenekén van elhelyezve, és fűszálakból meg finom gyökerekből van összerakva és száraz falevelekkel kibélelve.

Ezen fészek külső átmérője 12·6, belső átmérője 7·5 és mélysége 3·5 cm.

A fészekaljban levő 5 drb tojás tisztafehér, meglehetősen fényes; méretei a következők:

Szám Zahl	hosszúsági Längs- átmérője	A tojás		Des Eies		A tojáshej Der Eihöhle
		harántos Quer- Durchmesser	köbmartalma Cubinhalt	súlya Gewicht	súlya Gewicht	
		mm.	cm ³	gr.	gr.	
1	24·1	18·5	4·23	4·38	0·32	
2	24·1	18·4	4·20	4·36	0·32	
3	24·3	18·5	4·30	4·50	0·33	
4	24·8	18·5	4·35	4·53	0·33	
5	24·0	18·5	4·20	4·35	0·32	

6. *Turdus torquatus* L.

Örvös rigó. — Ring- oder Alpendrossel.

A fészket május 12-én a lipitomegyei Gombás község határának fenyőháza kinestári erdőbirtok Velki Rakitov nevű havas alatti fiatalosban 1500 m. tengerszín fölötti magasságban egy fiatal fenyőn találtam 1·5 m. magasan a föld fölött.

A fészek külső részei vékony, száraz fenyőagacsokból, bélése finom fűszálakból s szárazakból készültek. Külső átmérője 17·5, a belső 10, a mélysége 6 cm. volt.

A fészekaljban 5 drb finom barnás pontokkal, apró vonásokkal és nagyobb foltokkal tarkított zöldes tojást találtam; ezek méretei a következők:

Dehnung der Moos-Umhülle hängt von der Größe der Höhlung ab, in welcher das Nest gebaut wird. Das eigentliche Nest befindet sich am Boden der Moos-Umhülle und ist aus dünnen Grasstengeln und feinen Würzelchen zusammengefügt und mit dünnen Blättern ausgefüllt.

Dieses Nest hatte einen äußeren Durchmesser von 12·6, einen inneren von 7·5 und eine Tiefe von 3·5 cm. Das Gelege bestand aus fünf Stück rein weißen, ziemlich glänzenden Eiern, deren Maße folgende sind:

Das Nest fand ich am 12. Mai im Liptauer Comit, in dem in der Gombászer Gemarting gelegenen Fenyőházaer Forstbesitz, in einem unter der Alpe Velki Rakitov 1500 m über dem Meere gelegenen Jungholz, auf einer jungen Nichte in einer Höhe von 1·5 m über der Erde. Das äußere Materiale bestand aus sehr dünnen, trockenen Nichtenreißig, während die Nistmulde mit feinem Gras und Grasstengeln ausgefüllt war.

Das Nest hatte einen äußeren Durchmesser von 17·5, einen inneren von 10 und eine Tiefe von 6 cm. Das Gelege bestand aus 5 grünlichen, mit feinen braunen Punkten, Stricheln und größeren Flecken versehenen Eiern, deren Maße folgende sind:

Szám Zahl	hosszúsági Längs- átmérője	A tojás — Des Eies		A tojáshej Der Eischale	
		harántos Quer- Durchmesser mm.	kőbirtalma Eiweißgehalt cm ³	súlya Gewicht gr.	súlya Gewicht gr.
1	32	22.7	7.98	8.12	0.62
2	31	22.8	7.86	8.06	0.62
3	32.3	23.0	8.17	8.32	0.70
4	31.5	22.4	7.83	7.93	0.60
5	33.2	22.7	8.31	8.46	0.74

KISEBB KÖZLÉSEK. — KLEINERE MITTEILUNGEN.

A vonuló madarak érkezési idejére vonatkozó adatok ingadozása. HEGYFOKY KÁROLY nagyrabecsült munkatársunk azon cikkben, a melylyel az Aquila jelen IV-dik kötetét megnyitja, megjegyzi, hogy én e folyóirat I. kötetében a helynormi adatokat skrupulus nélkül hasonlítottam össze a kösliniekkel. Nekem bizonyára megvoltak a kétségeskedéseim; de akkoron még teljesen hiányzott hozzá az elégséges adatanyag s még inkább a határozott módszer, különösen a meteorologia alkalmazására vonatkozólag, a melyet most HEGYFOKY olyan fáradhatatlanul és szabatosan kifejteni törekszik.

Nekem akkor csak arra kellett igyekezniem, hogy a két, távolfekvő pont között levő különbséget számszerűleg tegyem szemléltethetővé, s ezzel a figyelmet eziránt felébresszem. Az az egyetlen megjegyzés is, mely az Aquila I. 30. lapjáról vétetett, nem MIDDENDORFF-tól, hanem tőlem származik és MIDDENDORFF-nak ama levelére vonatkozik, melyet a cikkben « » jel között bocsátottam közre. *Herman Ottó.*

Die Schwankung der Angaben über die Ankunftszeiten der Zugvögel. Im Artikel, mit welchem unser hochverehrter Mitarbeiter Jakob Hegyfok den vorliegenden IV. Band der «Aquila» so würdig eröffnet, bemerkt er, daß ich im ersten Bande dieser Zeitschrift die Daten von Hellenorm ohne Skrupel mit jenen Köslins verglichen habe. Meine Skrupel hatte ich wohl, es mangelte aber dazumal gänzlich an genügendem Datenmaterial und noch mehr an einer bestimmten Methode, besonders in Bezug auf die Anwendung der Meteorologie, welche nun Hegyfok so unermüdetlich und so präzis zu entwickeln bestrebt ist. Mir war es damals nur darum zu thun, ganz allgemein den Unterschied zwischen zwei entfernten Punkten numerisch zu veranschaulichen, somit zur Beachtung dieser Verhältnisse anzuregen. Auch stammt die einzige Bemerkung, welche aus Aquila I. p. 30 übernommen wurde, nicht von Middendorff, sondern von mir und bezieht sich dieselbe auf Middendorff's Brief, welcher mit « » besonders bezeichnet erscheint.

Otto Herman.

A vonuló madarak megérkezésének normalis napja Oslavan környékén Morvaországban.

Közli RZEHAJ EMIL (Troppau).

CÁPEK V. tanító úr Oslavanban (Brünn mellett Morvaországban) több évi és pedig 1884—1888-ig terjedő időközben megállapította Oslavanra nézve a vonulómadarak első megérkezésének normalis napját és azt a «Schwalbe» ez.

Der Normal-Ankunftstag der Zugvögel für die Umgebung von Oslavan in Mähren.

Mitgetheilt von Emil Rzehaj — Troppau.

Herr V. Čápek, Lehrer in Oslavan (bei Brünn in Mähren), hat auf Grund mehrjähriger Beobachtungen und zwar von 1884 bis 1888 den Normaltag der ersten Ankunft der Zugvögel für die Umgebung von Oslavan bestimmt und in der